

El tema dels Drets de l'Home a Algèria

Salima Ghezali Periodista

■ El tema de los Derechos Humanos en Algeria

La imágenes de terribles masacres han llevado a la comunidad internacional a interesarse por el drama que vive Algeria. La periodista algeriana, Salima Ghezali, nos aproxima a la realidad de su país.

■ The issue of Human Rights in Algeria

The images of terrible massacres in Algeria have led the international community to pay attention to the drama now taking place in Algeria. The Algerian journalist Salima Ghezali takes us closer to the true situation in her country.

■ La question des Droits de l'Homme en Algérie

Les images de terribles massacres ont incité la communauté internationale à se pencher sur le drame de l'Algérie. La journaliste algérienne Salima Ghezali nous parle de la réalité de son pays.

Les imatges de les esgarrifoses matances de què han estat víctimes famílies indefenses i, a vegades, vilatges sencers abandonats en mans d'hordes d'assassins en nombres impressionants, des de l'estiu de 1997 i al principi de 1998, han fet que la comunitat internacional s'interessés pel drama que esqueixa Algèria. Aquestes matances, per horroroses que siguin, només són un dels aspectes, malauradament massa nombrosos, de la violència i l'horror a Algèria.

Després de la suspensió de les eleccions legislatives de gener de 1992, el país va caure en una greu crisi multidimensional un dels aspectes més xocants de la qual són els actes de violència física, per la seva magnitud i per la brutalitat que els caracteritza.

Assassinats polítics, tortures i execucions extrajudicials, segrestos i «eliminacions», assassinats d'intel·lectuals i periodistes, matances col·lectives, expedicions de càstig, empresonaments arbitraris, violacions i tot l'arsenal d'atrocitats capaç de produir una societat lliurada a la llei del més fort i cominada, tant pels grups islamites com per la propaganda oficial i la pressió dels poders locals, a prendre partit i implicar-se directament en el conflicte amb les armes a la mà.

Per uns moments, els militants dels Drets Humans, especialment els advocats algerians i les grans ONG internacionals com ara Amnistia Internacional, Human Rights Watch i la FIDH, així com la organització de periodistes RSF, van creure que les instàncies internacionals finalment s'ocuparien de l'escandalós historial de la violència a Algèria.

Era comptar amb una mobilització internacional que, quan es produeix, la major part de les vegades es veu ofegada pels malabarismes de la diplomàcia i dels lobbies interessats a mantenir l'status quo tant a Algèria com arreu on hi ha en joc importants interessos polítics i econòmics.

Per això, ni la demanda que es constituís una comissió investigadora de les matances, ni la demanda

que es nomenés un enviat especial que s'ocupés de les desaparicions, les tortures i les execucions extrajudicials, no han pogut obtenir el suport necessari per concretar-se.

I allò que encara és més greu: davant d'aquesta demanda de claredat que aspira a establir els fets i determinar les responsabilitats, s'ha posat en marxa tota una veritable maquinària política, diplomàtica i mediàtica per ofegar la ranera dels executats i els crits de dolor dels supervivents. Intel·lectuals, polítics i periodistes han acceptat la responsabilitat de teoritzar el rebuig de la recerca de la veritat amb l'argument que, precisament ells, en serien els detentors!

A Algèria s'han succeït les delegacions de tota mena que han fet un turisme macabre de nou tipus; i els habitants dels vilatges martiritzats que han demanat ajut debades la nit del seu calvari, han vist desfilar estrangers que de seguida han ocupat els mitjans d'informació per afirmar, tot fent valer que han estat «sobre el terreny», que una comissió d'investigació seria inútil!

Delegació de parlamentaris europeus i pannel de personalitats vingudes en missió d'informació per compte de les Nacions Unides han respost al desig del poder algerià, i l'han satisfet, d'ofegar l'exigència d'investigació sota tot un de vessall d'informes tan complaents amb el règim com confosos pel que fa a la finalitat de les pròpies gestions. I el més tràgic és que, mentrestant, la carnisseria continua!

Cada vegada són més nombrosos els militants dels drets humans fastiguejats pel doble llenguatge dels polítics i convençuts que ara cal portar el debat al si mateix de les democràcies occidentals que es preparen per festejar amb grans pompes el cinquantenari de la declaració dels Drets de l'Home.

En el títol del cinquantenari que se celebra enguany, entre la paraula «declaració» i la paraula «dret» hi ha el qualificatiu «universal»: aquí rau tot l'envit d'aquesta fi de segle!

Tanmateix, el desplaçament espacial de la problemàtica dels drets humans d'un país musulmà –que, a més, passa per un fort accés d'integrismes d'identitat i religiosos– vers els països occidentals –més espantats per l'afirmació excessiva i apassionada d'un dret a la diferència sense manies que per les violacions i les manipulacions comeses per

un règim que té bona cura de disfressar-se d'aprenent de demòcrata– no es pot pas fer sense una certa distorsió de la mirada.

Tanmateix, el tema dels drets humans no havia estat mai tan a prop de ser el punt de partida des del qual s'hauria pogut construir una veritable universalitat!

Massa sovint, en massa països musulmans el tema dels Drets de l'Home només ha interessat una elit occidentalitzada sense veritable influència en la societat. I llavors, una repressió massiva i flagrant dels seus drets més elementals obre el cor i l'ànima d'una societat musulmana al tema més crucial de tots, el de la inviolabilitat de la persona humana. Velles analfabetes, joves esposes habitualment enclaustrades a casa, avis més acostumats a implorar a Déu que a exigir els seus drets davant dels homes, joves a l'atur al fons de la seva cel·la, tot un món generalment replegat sobre una vida quotidiana venal i de valors petrificats des de fa segles, impulsat per la força del dolor i l'abast del drama ha sortit –literalment– de si mateix per cridar la seva angoixa; però, no se l'ha sentit. I, tanmateix, és com a éssers humans ordinaris que aquests musulmans han cridat auxili!

Allò que han rebutjat és l'arbitrarietat, la violació, la tortura, el segrest, les matances!

Què han reclamat?

· Seguretat i el respecte del «dret de gents».

Què se'ls ha contestat?

· El rebuig a la ingerència, el respecte de la sobirania dels Estats i... el perill islamita.

· El tema dels Drets de l'Home a Algèria planteja la pregunta de què vol dir la paraula universalitat quan parlem de drets humans. Més exactament, qüestiona la natura prèvia, no dita i, per tant, implícita, de les condicions necessàries per a una mobilització a favor del respecte dels drets humans de les persones que no s'inscriuen en la ideologia dels Drets de l'Home.

És clar que la profusió de discursos de denúncia de les «violències islamites» i la negativa a mobilitzar-se a favor de l'aclariment dels fets, amb el corol·lari corresponent de responsabilitats creuades en l'horror dels actes de violència islamita i dels actes antiislamites, no militen pas per una universalitat veritable.

En posar davant de tot el debat ideològic i l'antagonisme islamisme-laïcisme, s'ha deixat escapar

una possibilitat de retrobar-se «des de baix». És mitjançant la mobilització en nom del principi sagrat de la inviolabilitat de la persona humana que les instàncies internacionals –dominades per les democràcies occidentals– haurien pogut fer que les persones ordinàries, atrapades entre el foc creuat del terrorisme islamita i del terror d’Estat es retrobéssim amb la noció d’universalitat, tal com la preconitza la Declaració dels Drets de l’Home.

Honra les organitzacions de defensa dels drets humans com ara Amnistia Internacional i la FIDH (Federació Internacional dels Drets de l’Home) que hagin recollit la veu de les víctimes de l’abjecció sense exigir-los cap «salconduit democràtic».

A més de ser fidels a sí mateixes, aquestes organitzacions hauran contribuït a establir ponts entre una idea (la dels Drets de l’Home) i uns éssers als quals no ha estat mai aplicada (els ciutadans algerians anònims).

El mal que fa la sordesa del món davant del dolor d’aquestes persones és tan dramàtic com el seu dolor mateix!

Tanmateix, quan parlem dels drets humans, es tracta precisament del dret de la gent.

Era ben bé d’això que es tractava en els debats que van precedir l’adopció de la Declaració Universal dels Drets de l’Home.

I va ser precisament René Cassin, un dels redactors de la Declaració, que va escriure: «El tribunal suprem és el de la consciència moral de la humanitat, és a dir, el de l’opinió pública. I cal que se la il·lumini amb la revelació objectiva dels atemptats més vergonyosos (...). Allò essencial és que en el món modern el crit de les víctimes pugui ser escoltat i que no l’ofeguin ni els botxins ni els paperots».

I va ser Joseph Goebels, ministre de Propaganda i d’Informació de Hitler que va respondre als membres de la SDN (Societat de les Nacions): «Senyors! Tothom

fa i desfà a casa seva! Som un Estat sobirà (...) Fem el que ens sembla amb els nostres socialistes, els nostres pacifistes i els nostres jueus, i no hem de suportar cap control ni de la humanitat ni de la SDN».

Per ser honestos, hem d’alertar sobre les analogies massa fàcils. El règim algerià, per brutal que sigui, no és un règim nazi, de la mateixa manera que la intolerància i la violència dels islamites no s’haurien de comparar a una ideologia de la «solució final»; però també es bo que ens preguntem pels fonaments de la solidaritat. Quan ens solidaritzem amb els Estats contra els individus, no podem invocar la defensa dels drets humans. Encara que darrere les advertències contra «el perill islamita» s’invoquin la democràcia i la civilització de la Il·lustració.

Gosem dir-ho clarament: els que parlen de la universalitat dels drets humans no pretenen pas tots la mateixa cosa! N’hi ha que exigeixen que tots els homes i les dones d’una nació s’adhereixin, si més no en teoria, a la ideologia dels Drets de l’Home abans de preocupar-se de la inviolabilitat de les seves persones; altres pensen que és l’experiència concreta de la validesa d’un principi allò que en demostrarà la universalitat a poblacions saturades de discursos demagògics i la trobada de les quals amb l’Altra sempre ha estat en el camp de batalla.

El fet que un grup d’ONG que defensen els Drets de l’Home (Amnistia, FIDH, ATD, Quart-Monde i France Libertés) hagin organitzat uns estats generals dels defensors dels drets humans, gairebé 500, vinguts d’arreu del món per celebrar junts –però cadascun en funció de la seva pròpia experiència– el cinquantè aniversari de la Declaració dels Drets de l’Home potser sigui, o és, un pas vers la concreció, entre les persones de bona voluntat, de la seva dimensió veritablement universal. Tanmateix, cinquanta anys després, allò essencial encara està per fer. **S.G.**